

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1936

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1937
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Talouselämä Suomessa vuonna 1936.

Kuluneena vuonna Suomen talouselämälle antoivat leiman tuotantotoiminnan vilkastuminen, ulkomaankaupan laajentuminen ja jatkuva vientivoittoisuus sekä rahamarkkinain harvinainen keveys. Syynä tähän kehitykseen oli melkoiselta osalta suhdanteiden noususuunnan vahvistuminen monissa maissa. Vaikka tämä nousu osittain perustuikin sellaisiin erikoisyihin kuin valtioiden tukemispolitiikkaan ja varustautumistoimintaan, se kuitenkin levitti vaikutustaan myös maahamme ennen kaikkea puutavarain ja paperiteollisuustuotteiden markkinain paranemisen ja vuoden jälkipuoliskolla yhä selvemmän yleisen hinnannousun muodossa. Suhdannousu oli eräissä maissa jo niin voimakas, että syntyi pelkoa sen taitumisesta ja vaihtumisesta uuteen laskukauteen. Ja vaikka tällaisesta käänteestä ei vielä olekaan merkkejä näkyvissä, on ilmeistä, että kaikessa talous- ja finanssitoiminnassa on syytä varustautua tällaisen käänteen varalta.

Teollisuus.

Teollisuustoiminnan vilkastumista jatkui useimmilla aloilla, olipa tuotanto osaksi suurempikin kuin minään aikaisempana vuonna. Koko teollisuustuotannon volyyymi nousi siten Unitaksen indeksin mukaan 146:sta vuonna 1935 160:een vuonna 1936 sen arvon noustessa suunnilleen saman verran eli 127:sta 140:een. Sekä volyymin että varsinkin arvon lisäys oli tuntuvasti voimakkaampi kuin vuonna 1935, jolloin suhdannousu oli vähän heikompi kuin parina

edellisenä vuonna. Tuotannon volyyymi lisääntyi näet viime vuonna lähes 10 % vastaten 4 % vuonna 1935, ja arvon lisäys oli samoin 10 % oltuaan edellisenä vuonna 6 %.

Päinvastoin kuin vuonna 1935, jolloin vientiteollisuudessa ilmeni pientä taantumista, vientiteollisuus viime vuonna elpyi voimakkaammin kuin *kotimarkkinateollisuus*. Jälkimmäisen alan tuotanto lisääntyi viime vuonna volyymiltaan noin 6 % ja arvoltaan runsaasti 7 %. Kumpikin oli suurempi kuin minään aikaisempana vuonna. Tuotannon laajeneminen tapahtui pääasiallisesti rakennusaineteollisuuden alalla.

Vientiteollisuuden tuotantovolyyymi lisääntyi noin 11 % ja sen arvon nousu oli hintojen kohoamisen johdosta sitäkin suurempi eli 23 %. Volyyymi oli 40 % suurempi kuin huippuvuonna 1928, ja arvokin nousi lähes 15 % yli silloisen huipun. Viimevuotiseen nousuun vaikuttivat osaltaan kaikki tärkeimmät vientiteollisuuden haarat.

Puutavaramarkkinat, joiden vakaantumisen alkoi vuoden 1935 lopussa tehdyn puutavaroiden vientiä rajoittavan kansainvälisen sopimuksen solmimisesta, kehittivät kertomusvuoden kuluessa yhä edullisemmiksi. Hintoja voitiin moneen kertaan korottaa. Vienti Suomesta nousi määrältään niin suureksi, kuin kansainvälinen sopimus salli. Myynnit vuoden 1937 laivausta varten alkoivat poikkeuksellisen varhain ja kysyntä oli niin vilkas, että kertomusvuoden päättyessä oli Suomesta myyty noin 625,000 standerttia, s. o. runsaasti kaksi kertaa enemmän kuin kertomusvuoden alkaessa. Kaikkiaan vietiin vuonna 1936 sahatavaraa 1,100,000 standerttia vastaten 1,041,000

Sisältö:

	Siv.		Siv.
<i>Talouselämä Suomessa vuonna 1935</i>	3	Korkomäärät	12
Teollisuus	3	Setelistö	13
Maatalous	4	Pankin suhde valtioon	14
Työmarkkinat	5	Pankin tilinpäätös	14
Ulkomaankauppa	5	<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	17
Kotimaankauppa	6	Setelien lunastus	17
Liikenne	6	Eläkkeet	17
Raha- ja pääomamarkkinat	6	Arvottomain saatavain poistot	17
Korkokanta	8	Tilantarkastus	17
Maksutase ja pääomaliike	8	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	17
Suomen markan arvo ja hintataso	9	Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus	17
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	10	Ernst Nevanlinnan muisto	18
Rahan arvo ja valuuttakauppa	10	Haarakonttorien valvojat	18
Luotonanto	11	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat	19

standerttia vuonna 1935 ja 926,000 standerttia keskimäärin vuosina 1931—35. Kun suuri osa puutavaroita oli myyty alkuvuoden alhaisiin hintoihin, ei maamme sahatuotteista saama tulo noussut niin suureksi, kuin markkinain voimakkaan paranemisen johdosta olisi odottanut, vaan jäi 2,102 milj. markkaan vastaten 1,828 ja 2,213 miljoonaa lähinnä edellisinä vuosina.

Myös muiden vientiteollisuuksien markkinat paranivat. Siten niiden tuottama tulo vientimääräin lisääntyessä ja hintain noustessa kasvoi, joskin niihinkin nähden on huomattava, että melkoinen, jopa suurinkin osa vientiä oli myyty aikaisemmin vallinneisiin huonompiin hintoihin.

Erialaisten puuteosten vienti kehittyi seuraavasti. Faneerin vienti lisääntyi 127,000 tonnista 146,000 tonniin eli 15 %, rihmarullien vienti 6,050 tonnista 6,300 tonniin eli 4 %, huonekalujen 1,200 tonnista 1,700 tonniin eli 42 % ja muiden puuteosten vienti 4,100 tonnista 4,800 tonniin eli 17 %. Näiden tuotteiden yhteenlaskettu arvo nousi 404 milj. markasta vuonna 1935 459 miljoonaa vuonna 1936. Muovavaleimattomien runkojen ja runko-osien vienti oli määrältään melkein sama kuin vuonna 1935, ja niiden arvokin oli vain hiukan silloista arvoa suurempi eli 397 miljoonaa vuonna 1936 vastaten 390 milj. markkaa edellisenä vuonna. Erikseen on mainittava, että kaivospylväitä ja paaluja vietiin 2,027,000 m³ vastaten 1,818,000 m³ vuonna 1935, kun taas hiomopuita vietiin 1,071,000 m³ eli hiukan vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin niitä vietiin 1,217,000 m³.

Paperiteollisuuden eri haarojen tuotanto lisääntyi tuntuvasti. Rakenteilla oli paria uutta sulfaattisellulosatehdasta, ja muillakin aloilla tehtiin tuotantoa lisääviä laajennuksia ja koneistojen uudistuksia. Sulfiittisellulosan ja paperivanukkeen tuotantoa rajoittivat edelleen aikaisemmat kansainväliset sopimukset. Paperin vienti lisääntyi 376,000 tonnista vuonna 1935

453,000 tonniin vuonna 1936 eli 20 %, sulfaattisellulosan vienti vastaavasti 235,000 tonnista 323,000 tonniin eli 37 %, sulfiittisellulosan vienti 689,000 tonnista 758,000 tonniin eli 10 % sekä pahvin vienti 66,000 tonnista 73,000 tonniin eli 11 %. Sitä vastoin paperivanukkeen vienti supistui 290,000 tonnista 278,000 tonniin eli 4 %. Kaikkien paitsi paperivanukkeen vienti oli suurempi kuin minään aikaisempaan vuonna. Tämän viennin yhteenlaskettu arvo oli 2,900 milj. markkaa eli runsaasti 15 % suurempi kuin vuonna 1935.

Rakennustoiminta oli suunnilleen yhtä vilkas kuin vuonna 1935. Vuoden aikana valmistui Helsingissä 121 uutisrakennusta, joiden kuutiotilavuus oli 881,000 m³, vastaten 124 rakennusta ja 940,000 m³ edellisenä vuonna. Uusia asuinhuoneita valmistui 4,943 vastaten 4,205 vuonna 1935 mutta vain 1,836 vuonna 1934. Kertomusvuoden loppupuolella työn alla olevien rakennusten ja hyväksytyjen piirustusten lukuisuus viittaa rakennustoiminnan jatkuvaan nousuun.

Maatalous.

Viime vuoden sato oli suurimmassa osassa maata edullinen. Ennakkotietojen mukaan vehnän sato oli määrältään 27 % suurempi kuin lähinnä edellisenä vuonna. Vehnänviljelyksen voittaessa alaa sato samalla oli suurempi kuin minään aikaisempaan vuonna. Sitä vastoin rukiista saatiin noin 7 % pienempi sato kuin vuonna 1935, mikä osaksi johtui rukiinviljelyksen väistymisestä vehnän tieltä, osaksi sadon heikkomuudesta. Muiden tärkeimpien viljelyskasvien sato lisääntyi ennakkotietojen mukaan jonkin verran, nimittäin ohran 14 %, kauran 7 %, perunan 4 % ja peltoheinän 1 %. Sadon rehuyksikkömäärä oli ennakkolaskelman mukaan 3,570 milj. rehuyksikköä eli vähän suurempi kuin vuonna 1935, jolloin vastaava määrä oli 3,409 rehuyksikköä, mutta

vähän pienempi kuin vuoden 1934 ennätys-sato. Sitä vastoin sadon arvo, kun varsinkin viljan hinnat olivat korkeammat kuin edellisenä vuonna, nousi suuremmaksi kuin minään aikaisempaan vuonna. Se oli näet ennakkoarvion mukaan noin 5,400 milj. markkaa, vastaten 5,119 ja 5,223 milj. markkaa lähinnä edellisinä vuosina.

Karjataloustuotteiden hintakehitys oli suurin piirtein katsoen edullinen maataloustuottajille. Luovutushinnat olivat keskimäärin vähän paremmat kuin vuonna 1935 ja melkoisesti edullisemmat kuin lähinnä edellisinä vuosina. Kaiken kaikkiaan maataloustuotteiden hintaindeksi Maataloustuottajain Keskusliiton laskelmien mukaan, joissa vuosien 1926—1928 keskihinnat on merkitty = 100, viime vuonna oli 77 pistettä vastaten 75 vuonna 1935 ja 70 vuonna 1934. Toiselta puolen maataloustarvikkeiden hinnat nousivat suunnilleen samassa suhteessa; niiden hintaindeksi oli 92 vastaten 90 ja 86 lähinnä edellisinä vuosina. Myös maataloustyöväen palkat nousivat; indeksi oli näet viime vuonna 91 ja edellisinä vuosina 85 ja 82.

Tämän ohella on mainittava, ettei maatalousväestön toinen tärkeä tulolähde, metsänmyynnit ja metsätyöt, viime hakkuukautena tuottanut yhtä paljon kuin edellisenä. Mainituista lähteistä sai näet maalaisväestö tehdyn arviolaskelman mukaan hakkuukautena 1935—1936 noin 1,880 milj. markkaa vastaten 2,050 miljoonaa hakkuukautena 1934—1935. Sitä vastoin viime syksyn kehitys on käynyt edulliseen suuntaan. Maatilan pakkohuutokauppojen luku väheni tuntuvasti. Niissä myytiin näet viime vuonna 1,370 maatilaa, kun vastaava luku lähinnä edellisinä vuosina oli 2,506 ja 3,428.

Työmarkkinat.

Tuotantotoiminnan vilkastumisen johdosta työmarkkinat kuluneena vuonna yleensä oli-

vat hyvät. Alussa vuotta tosin työttömien luku vielä oli melkoinen, nousten helmikuun päättyessä 20,600:aan, mutta sittemmin se nopeasti väheni, niin että valtion työttömyyskortistossa elokuun päättyessä oli enää vajaa 1,000 henkeä. Toisin paikoin ilmeni samaan aikaan työvoiman puutetta. Loppuvuodesta alkoi jälleen esiintyä vähän kausityöttömyyttä, mutta mistään suhdannetyöttömyydestä ei enää ole kysymys.

Työrauha säilyi hyvin kuluneen vuoden aikana eräitä pienehköjä työriitaisuuksia lukuunottamatta. Työpalkoissa oli havaittavissa nouseva suunta.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankauppa vilkastui tuntuvasti viime vuoden aikana. Koko kauppavaihto oli arvoltaan 13,558.5 milj. markkaa vastaten 11,584.9 miljoonaa vuonna 1935. Lisäys oli siten 17 % vastaten 5 %:n lisäystä edellisenä vuonna. Viime vuoden kauppavaihto oli siten arvoltaan noin 71 % suurempi kuin lamavuonna 1931, mutta edelleen vähän pienempi kuin edellisen huipun aikana. Volyymiltaan ulkomaankauppa sitä vastoin oli suurempi kuin minään aikaisempaan vuonna. Ulkomaankaupan viimevuotinen vilkastuminen johtui suunnilleen samassa määrässä tuonnista kuin viennistä. Tuotujen tavaroiden määrä oli noin 11 % suurempi kuin vuonna 1935 ja tuonnin arvo lisääntyi 999.0 milj. markkaa kohoten 6,343.4 milj. markkaan. Vietyjen tavaroiden määrä taas lisääntyi 14 %, ja viennin arvo nousi 974.6 miljoonaa ja oli 7,215.1 milj. markkaa.

Viennin lisääntymiseen vaikutti ensi sijassa sahatavaroiden ja paperiteollisuustuotteiden parantunut menekki, josta edellä jo on ollut puhe. Samaan suuntaan vaikutti myös eräiden maataloustuotteiden, ennen kaikkea voin, juuston ja vuotien, samaten kuin myös eräiden muiden tavaroiden viennin lisääntyminen.

Tuonnin voimakas lisääntyminen johtui ensi sijassa teollisuustoiminnan vilkastumisesta, jonka takia on ulkomailta tuotu entistä enemmän raaka-aineita. Arvoltaan näiden tuonti lisääntyi 526.2 milj. markkaa eli lähes 22 %. Teollisuustoiminnassa jatkuva investointia osoittaa koneiden tuonnin lisäys 173.7 milj. markkaa eli runsaasti 17 %. Kaikkiaan tuotantoa palvelevien tavaroiden tuonti nousi 4,125.9 milj. markkaan eli 65 %:iin tuonnin arvosta. Kulutustavaroiden tuonti lisääntyi suunnilleen samassa suhteessa, niin että niiden ja tuotantotavaroiden välinen suhdeluku oli melkein sama kuin lähinnä edellisenä vuonna. Kulutukseen valmiiden teollisuustuotteiden tuonti lisääntyi 136.0 milj. markkaa eli 12 % sekä ravinto- ja nautintoaineiden tuonti 143.1 milj. markkaa eli 20 %.

Kun tuonti ja vienti lisääntyivät melkein samalla voimalla, kauppatase muodostui suunnilleen yhtä edulliseksi kuin vuonna 1935. Vientienemmyys oli ennakkotietojen mukaan 871.7 milj. markkaa vastaten 896.1 miljoonaa edellisenä vuonna. Kauppatase ei siten tosin ollut aivan yhtä edullinen kuin vuosina 1932—34, mutta vientienemmyys oli kuitenkin suurempi kuin ulkomaisten maksuvelvollisuuksien suorittaminen olisi tehnyt välttämättömäksi.

Kotimaankauppa.

Taloudellisen nousukauden vaikutus ulottui myös kotimaankauppaan, jonka myynti tuntuvasti vilkastui. Niiden tukkuliikkeiden, joista tietoja on kerätty, myynti lisääntyi 11 %, mihin vaikutti sekä suurempi tavaranvaihto että alkanut hintainnousu. Myynti oli siten noin 53 % suurempi kuin lamakauden aallonpohjassa. Vilkastuminen on yhteistä kotimaankaupan kaikille tärkeimmille aloille. Hintojen nousu oli myös omansa vaikuttamaan edullisesti kauppa-liikkeiden vuosituloksiin.

Liikenne.

Talouselämän vilkastumisen ja erikoisesti puutavaramarkkinoiden paranemisen johdosta liikenne kuluneena vuonna lisääntyi melkoisesti. Saapuneiden ja lähteneiden laivojen tonnimäärä oli noin 8 % suurempi kuin vuonna 1935. Rautateitse kuljetettiin noin 13.3 milj. tonnia tavaroita, mikä tietää 11 %:n lisäystä edellisestä vuodesta. Sekä laivaliikenne että rautateitse kuljetettu tonnimäärä oli suurempi kuin minään aikaisempana vuonna.

Raha- ja pääomamarkkinat.

Rahamarkkinoilla jatkui sama kevenevä suunta, joka jo edellisinä vuosina oli painanut leimansa kehitykseen. Kun pääomanmuodostus oli runsasta ja luotontarve suhteellisen vähäinen, rahamarkkinoiden keveys saavutti tason, joka Suomen oloissa on harvinainen, varsinkin kun ottaa huomioon, että se ilmenee voimakkaan nousukauden aikana.

Talletusten kerääntyminen oli kertomusvuoden alkupuolella runsasta, eikä vuoden jälkipuoliskollakaan, joka yleensä on heikompi, tapahtunut taantumista, jos kohta lisäys osaksi hidastui. Koko vuoden aikana kaikkien talletuksia vastaanottavien luottolaitosten yhteenlaskettu luotonotto, pääomalle juosseet korot mukaan lukien, lisääntyi 1,570.5 milj. markkaa vastaten 916.6 miljoonaa vuonna 1935 ja 699.7 milj. markkaa vuonna 1934. Lisäys, joka vastasi 10.7 % pääomasta, oli suurempi kuin minään vuonna sitten vuoden 1927, ja nousi luotonoton yhteenlaskettu summa kertomusvuoden päättyessä 16,224.8 milj. markkaan. Lisäyksestä tuli 631.9 miljoonaa liikepankkien, 673.9 miljoonaa säästöpankkien, 178.8 milj. markkaa osuuskassojen ja loput muiden säästöjä vastaanottavien laitosten osalle. Tällöin tosin on laskettu jokin määrä

kaksinkertaisesti, nimittäin liikepankkien muilta rahalaitoksilta saamat talletukset, joiden määrä kertomusvuoden varrella lisääntyi 106.8 miljoonaa nousten vuoden päättyessä 924.3 milj. markkaan.

Liikepankkien luotonanto lisääntyi kertomusvuoden alkupuoliskolla, mutta supistui sitten jälleen, niin että sen määrä vuoden päättyessä oli 7,372.9 milj. markkaa eli 75.7 miljoonaa pienempi kuin vuoden alkaessa. Vähennys oli tosin pieni, mutta verrattuna edellisenä vuonna tapahtuneeseen 35.0 milj. markan lisäykseen ja katsottuna talouselämän vilkastumisen taustaa vastaan se on omansa osoittamaan, että liikeyritysten maksuvalmius on tullut paremmaksi. Huomattava on toisaalta, että Suomen Pankin luotonanto kertomusvuoden aikana lisääntyi 167.6 milj. markkaa. Kaikkien pankkien luotonanto lisääntyi 91.9 milj. markkaa. Lisäys oli siten vain 1.1 % vastaten 1.8 % vuonna 1935. Niinkuin edellisinäkin vuosina liikepankkien luotonanto ilmeisesti olisi lisääntynyt tuntuvasti, elleivät eräät teollisuus- y. m. liikeyritykset olisi obligatiolainoja emittoimalla hankkineet pääomia uudistuksiin tai pankkiluoton vakauttamiseen. Ennakkotietojen mukaan emittoitiin viime vuonna noin 390 milj. markan nimellisarvosta liikeyritysten obligatioita. Kaikkiaan nousi uusien obligatiolainojen emitointi noin 1,700 milj. markkaan, mistä summasta parisataa miljoonaa oli varsinaisia konverttauslainoja. Tuottavampien sijoitusten puutteessa liikepankit, jotka olivat mukana näitä obligatiolainoja järjestämässä, myös sijoittivat osan varojaan obligatioihin. Siten niiden obligatiotalukku kirjattujen arvojen mukaan kertomusvuoden aikana nousi 415.0 miljoonaa ja oli vuoden päättyessä 1,206.4 milj. markkaa.

Liikepankkien aseman keveys ilmenee kenties parhaiten siitä, että niiden luoton-

oton enemmyys luotonantoon verrattuna, joka vuoden alkaessa oli 517.6 milj. markkaa, nousi vuoden kuluessa 1,225.2 miljoonaa. Tämän luvun merkitys selviää, kun muistaa, että Suomen liikepankeilla yleensä on ollut melkoinen luotonannon enemmyys ja että tämä kriisi-aikoina on saattanut nousta yli 2,000 milj. markan. Näissä oloissa ei vekselien rediskontoiminen lainkaan tullut kysymykseen. Päinvastoin liikepankeilla oli sijoitusvaikeuksia, ja niiden kassat, jotka jo kertomusvuoden alkaessa olivat harvinaisen runsaat, 633.3 milj. markkaa, kasvoivat vuoden kuluessa aina 851.3 miljoonaa. Sijoitusvaikeuksia ilmeni eräillä muillakin luottolaitoksilla, m. m. useilla maaseutusäästöpankeilla.

Kun kauppatase oli aktiivinen, pysyivät liikepankkien ulkomaiset saatavat kertomusvuonna runsaina ja ylittivät koko ajan vastaavien velkojen määrät. Liikepankkien ulkomainen nettosaatava, joka kertomusvuoden alkaessa oli 181.9 milj. markkaa, nousi syyskuun loppuun mennessä 501.1 miljoonaa, mutta aleni sittemmin ja oli joulukuun päättyessä 309.4 milj. markkaa. Kertomusvuoden aikana liikepankkien ulkomainen nettosaatava siten oli lisääntynyt 127.5 milj. markkaa.

Myös Suomen Pankin suhde ulkomaihin vahvistui kertomusvuoden aikana entisestään sekä kultavaraston että valuuttojen lisääntyessä. Muutenkin oli Suomen Pankin asema vahva, niinkuin tämän kertomuksen jälkimmäisessä osassa esitetään.

Rahanrunsaus tuli selvästi ilmi arvopaperipörssin lisääntyneestä vaihdosta ja osakekurssien yleisestä noususta. Pörssivaihto nousi kaikkiaan 436.3 milj. markkaan vastaten 234.6 ja 307.0 miljoonaa vuosina 1935 ja 1934. Unitaksen indeksin mukaan osakekurssit nousivat 144:stä joulukuussa 1935 191:een joulukuussa 1936. Noteeraukset olivat siten keskimäärin kaksi kertaa korkeammat kuin joulukuussa 1932.

Myös obligatioiden kurssit nousivat vähän, nimittäin indeksin mukaan 125:stä joulukuussa 1935 128:aan viime joulukuussa.

Osoitukseksi rahamarkkinoiden keveydestä voidaan vielä mainita, että vireillepantujen vararikkojen luku saavutti uuden pohjan. Niiden luku oli näet vain 594, kun se oli ollut 724 ja 804 lähinnä edellisinä vuosina ja 2,417 vuonna 1931, jolloin se oli suurimmillaan. Protestattujen vekselien luku oli 2,983, s. o. hiukan suurempi kuin vuonna 1935. Verrattuna sitä edellisten vuosien lukuihin, esim. 4,013:ään vuonna 1934, 8,735:ään vuonna 1933 ja ennen kaikkea 26,343:een kriisivuonna 1931, puheena oleva luku kuitenkin oli vähäinen. Protestattujen vekselien arvo oli viime vuonna vain 10.8 milj. markkaa eli pienempi kuin lähinnä edellisinä vuosina ja hyvin vaatimaton verrattuna vuoden 1931 huippuun, joka oli 162.7 milj. markkaa.

Korkokanta.

Suomen Pankin diskontto pysyi koko kertomusvuoden muuttumattomana. Rahalaitosten yhteislautakunnan päätöksestä riippuvat talletuskorot eivät myöskään vuoden varrella muuttuneet, mutta liikepankit sopivat avista-tilien koron alentamisesta $\frac{1}{2}$ % heinäkuun 1 päivästä alkaen. Vuoden lopulla rahalaitosten yhteislautakunta päätti korot alennettaviksi seuraavan vuoden alusta lukien siten, että talletusten korko aleni $\frac{1}{4}$ % painuen eri luottolaitosryhmissä $3\frac{1}{2}$ — $3\frac{3}{4}$ —4 %:iin ja että avistatilien korko aleni liikepankkien jo omaksumiin määriin, s. o. 1 — $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ %:iin.

Vuoden varrella on myös ollut havaittavissa erilaisten lainauskorkojen alenemista. Siten m. m. liikepankkien luotonannon keskikorko, joka vuoden 1934 päättyessä oli 6.82 % ja vuoden 1935 lopussa 6.35 %, aleni viime vuoden loppuun mennessä 6.24 %:iin. Korkotason jatkuva alenemi-

nen tuli myös näkyviin obligatiokurssien nousussa ja uusien obligatiolainojen korkomäärissä, mitkä viimeainitut yleensä olivat alemmat kuin vuonna 1935.

Maksutase ja pääomaliike.

Kun tunnetaan edellisten vuosien maksutaseen rakenne, voidaan jo nyt tehdä eräitä ennakkopäätelmiä viime vuoden maksutaseen muodostumisesta. Edellä on jo mainittu, että vientienemmyys oli noin 870 milj. markkaa. Edelleen tiedetään, että maksutaseen kaikkien muiden erien yhteistuloksena, kun pääomaliikettä ei oteta huomioon, viime vuosina on ollut 100—150 milj. markan suuruinen nettotulo. Kun vielä tiedetään, että korkomenot velan lyhentämisen ja koron alentamisten johdosta ovat pienentyneet ja että ainakin kauppalaivaston rahtitulot ovat lisääntyneet, voidaan laskea maksutaseen tulojen viime vuonna ylittäneen sen menojen määrän vähintään saman verran kuin vuonna 1935, jolloin tulojen enemmyys oli 1,060 milj. markkaa.

Maksutaseen suuri tuloenemmyys käytettiin, niinkuin edellisinkin vuosina oli tapahtunut, maan ulkomaisten maksusuhteiden vakauttamiseen.

Ulkomailta otettiin vain yksi uusi laina, nimittäin Helsingin kaupungin 2 milj. Ruotsin kruunun laina. Sitä vastoin lyhennettiin ulkomaisia velkoja tuntuvin määrin. Huomattavin muutos oli valtion vuoden 1926 $6\frac{1}{2}$ %:n dollarilainan maksaminen, jonka obligatioita oli ulkomailta noin 8.2 milj. dollarin arvosta. Kun ulkomaisten lainojen kuoletukset suoritettiin säännöllisesti ja kun sen lisäksi ostettiin kotiin erinäisiä obligatiomääriä, m. m. Helsingin kaupunki 1 milj. dollarin arvosta omia obligatioitaan, voidaan arvioida ulkomaisen vakautetun nettovelan lyhentämiseen käytetyn vähintään 600 milj. markkaa, vaikka samaan aikaan ostettiin ulkomaille joitakin määriä suomalaisia markkamääri-

siä obligatioita ja jonkin verran osakkeita. Lyhytaikaiset velat lisääntyivät arviolta noin sata milj. markkaa, mutta samalla lyhytaikaiset saatavat, ennen kaikkea Suomen Pankin ja liikepankkien ulkomaisten kirjeenvaihtajien tilit, lisääntyivät kolmisen sataa milj. markkaa. Kun lyhytaikainen nettosaatava ulkomailta siten kasvoi tasaluvuin 200 milj. markkaa, väheni maan koko ulkomainen nettovelka arviolta noin 800 milj. markkaa. Tähän tulee lisäksi se edempänä esitetty tosiasia, että Suomen Pankki jälleen kertomusvuoden aikana osti melkoisia kultamääriä ulkomailta.

Suomen markan arvo ja hintataso.

Edellä on jo viitattu siihen, että viime vuoden aikana monilla aloilla oli huomattavissa hintain nousua. Tämä oli ilmeisesti maailmanmarkkinoilla tapahtuvan hintainnouden seurausta ja tuli meillä näkyviin erikoisesti tuonti- ja varsinkin vientitavaroiden hinnoissa. Siten vientihintaindeksi joulukuussa nousi 100:aan oltuaan vuotta aikaisemmin 77 ja kahta vuotta aikaisemmin 76. Tuontihintaindeksin vastaavat luvut olivat 98, 88 ja 87. Voidaan siten todeta, että viimevuotinen hintakehitys oli kauppataaseen muodostumiselle edullinen, kun vientihinnat oltuaan aina vuodesta 1931 tuontihintoja suhteellisesti alemmat vihdoin viime syksynä nousivat jälkimmäisiä korkeammiksi. Ulkomailta tuleva hintainnousu alkoi syksyllä vaikuttaa myös kotimaisessa kaupassa käypien tava-

roiden hintoihin; tukkuhintaindeksi nousi siten joulukuussa 95:een, oltuaan edellisinä vuosina 91—90 pistettä. Vuoden keskimäärään ei nousu vielä vaikuttanut yhtä voimakkaasti, keski-indeksi oli näet 92 eli vain 2 pistettä korkeampi kuin edellisinä vuosina. Vähittäishintoihin hintainnousu ei kertomusvuoden aikana vielä sanottavasti vaikuttanut. Elinkustannusindeksi oli keskimäärin 998 vastaten 997 ja 983 vuosina 1935 ja 1934, eikä myöskään joulukuun indeksi, 1,018, ollut sanottavasti korkeampi kuin vuotta aikaisemmin, 1,012.

Suomen markan arvo pysyi koko kertomusvuoden muuttumattomana suhteessa puntaan ja muihin puntaryhmän maiden valuuttoihin. Kultavaluuttojen ja punnan arvon väliset muutokset vaikuttivat siksi samalla tavalla myös kultavaluuttojen ja Suomen markan välisiin suhteisiin. Siten vaihtelut dollarin noteerausissa olivat hyvin pienet. Dollarin noteeraus nousi vuoden kuluessa Smk:sta 46:15 Smk:aan 46:40 ja oli korkeimmillaan Smk:aa 46:70 marraskuulla. Kun eräät kultamaat devalvoivat rahansa, joutui myös Suomen markan arvo nousemaan niihin verrattuna, ilman että markan arvossa tapahtui mitään sisäistä muutosta. Mainittakoon vain, että Ranskan frangi vuoden 1935 viimeisenä päivänä noteerattiin Smk:aan 305:—, mutta kertomusvuoden lopussa Smk:aan 217:25 sekä että Hollannin floriinin vastaavat noteeraukset olivat 3,133:— ja 2,537:— sekä Sveitsin frangin 1,501:— ja 1,064:—.